

نهضت های آزادی بخش و حقوق بین الملل

مؤلفان:

ابوالفضل گندمکار

حسین زارع

www.ketab.ir

انتشارات علیسان

انتشارات علیسان

۱۴۰۲

سرشناسه	:	گندمکار، ابوالفضل، ۱۳۶۵
عنوان و نام پدیدآور	:	نهضت‌های آزادی‌بخش و حقوق بین‌الملل / مولفین ابوالفضل گندمکار، حسین زارع
مشخصات نشر	:	تهران: علیسان، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری	:	۱۹۰ص.
شابک	:	۹۷۸-۶۲۲-۹۷۹۸۵-۷-۷
وضعیت فهرست نویسی	:	قیبا
یادداشت	:	کتابنامه: ص. ۱۸۳ - ۱۹۰.
موضوع	:	جنبش‌های آزادی‌بخش ملی
		National liberation movements
		حقوق بین‌الملل
		International law
		تروریسم
		Terrorism
شناسه افزوده	:	زارع، حسین، ۱۳۶۳
رده بندی کنگره	:	JC۴۹۱
رده بندی دیویی	:	۰۹۴/۳۲۱
شماره کتابشناسی ملی	:	۹۱۶۳۲۴۵
سال-ماه-روز	:	۱۴۰۲ - ۰۳ - ۰۲

عنوان: نهضت‌های آزادی‌بخش و حقوق بین‌الملل

مولفان: ابوالفضل گندمکار، حسین زارع

طراح جلد: میلاد فرهادی

صفحه آرایشی: حسین بیگدلی شاد

ناشر: انتشارات علیسان

شمارگان: ۱۰۰۰

تعداد صفحه: ۱۹۰ ص

تاریخ انتشار: ۱۴۰۲

نوبت چاپ: اول

چاپ و صحافی: دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا

قیمت: ۸۵/۰۰۰ تومان

نشانی: تهران، خیابان امام خمینی (ره)، چهارراه کمالی، بازارچه الغدیر

تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۶۰۵۰۰

۷	مقدمه
۱۳	فصل اول ملاحظات مقدماتی و مفاهیم اولیه
۱۵	بررسی اجمالی نهضت‌های آزادی‌بخش
۱۷	مفهوم نهضت‌های آزادی‌بخش
۲۱	جهاد ابتدایی
۲۴	مبانی حقوقی نهضت‌های آزادی‌بخش
۲۵	تعریف مبارزات آزادی‌بخش در پروتکل الحاقی یک (۱۹۷۷)
۳۱	پیشینه حق تعیین سرنوشت یا مبارزات آزادی‌بخش
۳۶	نهضت‌های آزادی‌بخش و اصل حق تعیین سرنوشت
۴۰	تروریسم چیست؟
۵۱	گفتمان اسلامی در خصوص تروریسم
۵۲	تروریسم از دیدگاه اسلام
۵۸	تروریسم در حقوق بین‌الملل
۶۱	تروریسم در مخاصمات مسلحانه
۶۶	تروریسم در خاورمیانه
۷۶	اهداف غرب در خاورمیانه
۷۷	توسعه طلبی غرب
۸۰	مقابله با بیداری اسلامی
۸۱	سازمان‌های صوری تروریستی
۸۵	ایجاد فرقه‌های جدید و تروریسم
۸۷	سیاست‌های تناقض آمیز غرب؛ ابزاری در خدمت تروریسم
۸۹	سرکوب جریان‌های عقیدتی معاصر و تروریسم
۹۰	ترور هدفدار
۱۰۵	راهکارهای اجرایی در تعریف تروریسم
۱۰۹	فصل دوم تحولات نهضت‌های آزادی‌بخش
۱۱۱	بعد سیاسی تاریخی نهضت‌های آزادی‌بخش
۱۱۲	تفاوت حق تعیین سرنوشت با جدایی طلبی

۱۱۷.....	نهیضت‌های آزادی‌بخش و گروه‌های داخلی
۱۲۰.....	نهیضت‌های آزادی‌بخش و مبارزه مسلحانه خشونت‌آمیز
۱۲۶.....	مبانی حقوق بشری مقاومت
۱۳۴.....	نهیضت‌های آزادی‌بخش و پذیرش همکاری و دریافت کمک‌ها
۱۳۷.....	مداخله نظامی برای کمک به نهیضت‌های آزادی‌بخش
۱۴۲.....	تعهدات مبارزان آزادی‌بخش
۱۴۶.....	حق انعقاد معاهدات نظامی
۱۴۷.....	حق برخورداری از حقوق بشردوستانه
۱۵۱.....	فصل سوم مرزبندی میان تروریسم و نهیضت‌های آزادی‌بخش
۱۶۱.....	کنوانسیون‌های بین‌المللی
۱۶۶.....	عوامل خلط مبارزات آزادی‌بخش با تروریسم
۱۷۹.....	مشروعیت مقاومت مسلحانه مردمی
۱۸۳.....	منابع و ماخذ

www.ketab.ir

ان الذين قالوا ربنا الله ثم استقاموا تتلوا عليهم الملائكة الا تخافون ولا تحزنون و بشروا بنجز التي كنتم توعدون (فصلت / ۲۹)

تنها شهیدان جاودانی که با سامان و سازمان جهان بینی قرآن و پایداری در راه ایمان برای اصلاح زمان و بنام یزادن و با توسل به ائمه اطهار(ع) قیام می کنند و بی هیچ شائبه ای خواهان آزادی و کمال انسانند به پیروزی می رسند که به فرموده سالار شهیدان ان الحیاه عقیده و الجهاد؛ دو مایه حیات ابدی تاریخ بشر داشتن یک عقیده و جهاد در ترویج آن است.

نهضت های آزادی بخش که برای تغییر رفتار در روابط بین الملل بوجود آمده اند امروزه از صبغه ای حقوقی برخوردارند و در جامعه بین المللی به عنوان یک بازیگر ایفای نقش می کنند. این نهضت ها یک پدیده فوق العاده نیستند بلکه آنها در پی اشغال و یا عملیات های اشغال گرایانه خاموش و آرام قدرت های بزرگ بوجود آمده اند. انقلاب ها و نهضت های آزادی بخش مجموعه پدیده های اجتماعی هستند که مطابق با یک مدل آن هم برای آزادی سرزمینشان کار می کنند. ماهیت و ساختار نهضت ها از نظر جامعه شناسی (جامعه) و جغرافیایی متفاوت است. یعنی هر نهضت مطابق با شرایط آن منطقه بوجود آمده است. آنها با عضویت در دولت و جامعه و با ابزارهایی چون مردم اقتصاد و موقعیت های سیاسی درونی و بوسیله سیستم بین المللی در داخل و خارج اعتبار کسب نموده اند. حرکات و پویایی های درونی این نهضت ها با حرکات خودجوش و مشخصه های عملی مردم معین شده است که مبتنی بر حضور و حمایت مردم از نهضت آزادی بخش ملی است

شاید بتوان گفت که جمع آوری و انبوه اعتقادات و نظریات جمعیت (مردم) موجب ایجاد نهضت های آزادی بخش می شود. این اعتقادات که حول یک محور می چرخد موجب می گردد تا سرزمینی به حمایت از نهضت به پا خیزد و برخلاف نهضت های تروریستی بر اعضای آن نهضت ها افزوده شود. حزبی برای خدا و عناصری برای مقابله با دشمن خدا موجب گردیده تا نه تنها در لبنان بلکه در دیگر کشورها از حزب الله لبنان حمایت و پشتیبانی به عمل آید.

یک نهضت آزادی بخش در حیطه جامعه شناسی حقوق و علم سیاست توصیف می شود. به عبارت دیگر در هر یک از این علوم؛ ما می توانیم تعریفی را از آن بیابیم. این نهضت ها معمولا

بیرون از سیستم استقرار یافته سازماندهی می شوند. درحالی که نهضت‌های تروریستی علاوه بر آنکه در هیچ کدام از علوم تابعه جایگاهی ندارد فاقد عنصر مردمی چه در داخل و خارج می باشند.

حقوق بین‌الملل رشته ای است که ناشی از روابط بین‌المللی است. و در پی تنظیم مناسبات میان اعضای جامعه بین‌المللی می باشد. حال برای آنکه هدف نهضت‌های آزادی‌بخش در حقوق بین‌الملل مشخص گردد باید به این سوالات پاسخ داد:

- ماهیت نهضت‌های آزادی‌بخش ملی چیست؟ و آیا این نهضت‌ها مسئله جدیدی در حقوق و روابط بین‌الملل است که کشورهای غربی با آن در تضادند؟ و علت این تضاد چه می تواند باشد؟

- آیا نهضت‌های آزادی‌بخش همانند دولت‌ها می توانند متوسل به زور شوند و در نبرد مسلحانه شرکت جویند؟ و آیا در این راه سایر دولت‌ها می توانند به آنان کمک نظامی کنند؟

- تفاوت و افتراق مابین نهضت‌های تروریستی و نهضت‌های آزادی‌بخش چیست؟

- آیا اتهامات دول غربی نسبت به جهان اسلام اتهاماتی دروغین و به هدف توسعه طلبی است؟ و یا آیا تعالیم و آموزه های حقوق اسلام از تروریسم حمایت می نماید؟

- نهضت‌های آزادی‌بخش دارای چه حقوق و تعهداتی در سطح بین‌المللی هستند؟ و معیار تشخیص این نهضت‌ها چیست؟

البته لازم به ذکر می باشد سوالاتی نیز در بطن تحقیق و بر اساس خود متن به ذهن نگارنده خطور خواهد کرد که پس مطرح شدن، سعی بر آن شد تا به آن‌ها پاسخ داده شود.

این نهضت‌ها در پی استعمار اشغال و استبداد خشن بوجود آمده اند و با نفوذ استعمار نو و اشغال تقویت گردیده اند. چراکه از رخدادهای مهم دوران بعد از جنگ جهانی دوم، ظهور گروه‌هایی است که به نام یک ملت با قدرت‌های استعماری مبارزه می کنند؛ این گروه‌ها از زمانی که دولت‌های قدرتمند با کاربرد زور و برای دستیابی به هدف‌های اقتصادی و سیاسی، برخی از سرزمین‌ها را تسخیر کردند، باب استعمار گشوده شد و مستعمرات پدید آمدند، و این نهضت‌ها در صحنه کشورهای مستعمره پا به عرصه وجود نهادند.

مردم مستعمرات برای رهایی از انقیاد و دستیابی به استقلال، با تشکیل نهضت‌های رهایی‌بخش با دولت‌های متجاوز و استعمارگر به ستیز پرداختند. بدین ترتیب، مبارزات آزادی‌بخش در جهان

شکل گرفت و مبارزاتی به میدان کارزار آمدند که به لحاظ حقوقی با گروه های شورشی و چریکی که در جنگ های داخلی پیکار می کردند و گروه های تروریست در ماهیت تفاوت داشتند. بدین ترتیب در هر گوشه و کنار دنیا که استعمار و اشغال بود نهضت های آزادی بخش پا به عرصه وجود نهادند

این نهضت ها ابتدا از طرف کشورهای سوسیالیستی و بعضی از کشورهای در حال رشد مشروعیت حقوقی و سیاسی پیدا کردند. که اصل اساسی چنین مشروعیتی بر پایه حق ملت ها در تعیین سرنوشت خود استوار بود. این مشروعیت همچنان ادامه دارد و این اصل همچنان یکی از اصول مهم حقوق بین المللی است.

مع الذلک آیا گروه هایی به نام آزادی بخش می توانند علیه یک حکومت مشروع و قانونی متوسل به زور شوند؟

در حقوق بین الملل توسل به زور توسط گروه هایی که هدفشان دفع دشمن از سرزمین نیست، یعنی با دولت اشغالگر و یا استعمارگر یا با دولتی که سیاستش تبعیض نژادی است مقابله نمی کنند محدودیت هایی در نظر گرفته شده است به عبارت دیگر، گروههایی که علیه یک حکومت مشروع و قانونی و با هدف براندازی حکومت متوسل به زور می شوند یکی از مصادیق تروریسم معرفی می گردد.¹

گفتنی است که اولین نهضت آزادی بخش در قاره آفریقا بوجود آمد. و سپس به آسیا و دیگر نقاط جهان نفوذ پیدا کرد.

موضع گیری کشورها در خصوص شناسایی و برسمیت شناختن این نهضت ها بر اساس منافع و دوگانه صورت می پذیرد. به عبارت دیگر برسمیت شناختن نهضت های آزادی بخش را می توان در معنی و مفهوم این ضرب المثل دریافت کرد: " آن کس که از دیدگاه یک نفر تروریست محسوب می شود از منظر شخص دیگر یک مبارز راه آزادی است ". تعابیر و تعاریف متفاوتی از شناخت نهضت های آزادی بخش در جامعه بین المللی مطرح بوده است دولت های غربی بیشتر بر اساس منافع و مصالح سیاسی خود به تبیین این نهضت ها می پردازند به گونه ای که بیشتر به نفی و سرکوب آن ها می انجامد. کشورهای جهان سوم و سوسیالیستی نیز در چارچوب مجمع عمومی

¹ Ben Saul, "Reasons for Defining and Criminalizing 'Terrorism' in International Law" University of Sydney, No. 08/121, pp. 238-239 <http://ssrn.com/abstract=1291567>

سازمان ملل کوشیده اند تا به نهضت‌های آزادی بخش صبغه ای حقوقی بخشند تا بتوانند جایگاه موجهی را در عرصه بین‌المللی پیدا کنند. بنابراین بررسی نهضت‌های آزادی بخش حاکی از آن است که این گروه‌ها در چارچوب استعمارزدایی و اشغالگری شکل گرفته اند و مشروعیت یافته اند. این دیدگاه فقط نهضت‌هایی را دربرمی‌گیرد که هدفشان مبارزه با استعمار و تبعیض نژادی و اشغال خارجی است. گروه‌هایی که برای اهدافی غیر از اینها نبرد می‌کنند در چارچوب نهضت‌هایی بخش قرار نمی‌گیرد.

اکثر مورخان و حقوقدانان کوشش نموده اند تا نظریات حقوقی را در جهانی جابر و خام تعدیل و تنظیم کنند. اسناد و احکامی که از نهضت‌های آزادی بخش دفاع نموده اند از قرن نوزدهم پایه‌ریزی شده و تاکنون نیز ادامه دارند. مبارزات آزادی بخش در جهان اسلام بر بیداری اسلامی و تلاش برای بازگشت به هویت اسلامی و خروج جهان اسلام از حلقه محاصره استعمار خارجی، استبداد داخلی و مبارزه با هرگونه ستم و ستم‌پذیری استوار است.

اما سال‌ها پس از تدوین منشور ملل متحد تغییراتی در جامعه جهانی شکل گرفت که این تغییرات وقایع عمده و مهمی را شکل داد که نوع و نژاد بشریت را رنجور می‌ساخت مثلاً در پی خراب شدن دو ساختمان در ۱۱ سپتامبر در آمریکا دو کشور اشغال گردید و میلیون‌ها نفر کشته شدند. از این منظر می‌توان نتیجه گرفت که استفاده غلط از مفهوم نهضت‌های آزادی‌بخش به تروریسم چیزی جزء صاف کردن جاده برای سلطه طلبی نیست. به نظر می‌رسد فرایند فعلی مبارزه با تروریسم یک حرکت تبلیغاتی و توجیهی است که آمریکا داعیه دار آن است. آمریکا در صدد سوءاستفاده از شرایط طراحی شده فعلی برای رسیدن به اهداف پنهانی است. و مبارزه با تروریسم صرفاً پوششی برای توجیه سیاست تهاجمی و نظام‌گرایانه آمریکا در برابر اسلام‌گرایان سیاسی و گسترش سلطه هژمونیک آمریکا بر جهان است. براساس نتایج حاصله در این کتاب (که خواهیم دید)، نسبت دادن تروریسم به مبارزان اسلام‌خواه آزادی بخش صرفاً سیاسی است و مبنای حقوقی ندارد.

واقعیت این است که کشورهای قدرتمند از وجود ابهام در این دو مقوله (تروریسم-نهضت‌های آزادی بخش) به سود خود بهره می‌گیرند و آن را به مثابه ابزاری برای ادامه سیاست‌های استعماری به کار می‌برند؛ بدین علت، نهضت‌های آزادی‌خواهی را که در برابر کشورهای سلطه

گر به مبارزه برخاسته اند، تروریست می نامند و تمایلی هم به پذیرش معیارهای تفکیک این دو مقوله در عرصه بین الملل ندارند.

در پایان باید اظهار داشت که از آنجایی که من برگرفته از محیطی اسلامی و پایتند به مقدسات الهی بوده و در معرض دسیسه هایی که علیه امت صورت می گیرد و و اهانت ها به حرمت سرزمین ها و مقدسات آن در همه جهان انجام می پذیرد می باشم و از آنجا که یقین دارم که تروریسم کنونی ساخته صهیونیسم جهانی و اذنباش از میان دولت های استعماری است به این دلیل در جستجوی علت نهفته در تهاجم وحشیانه بر علیه امت اسلامی برآمدم. و بدین جهت به کاوش در خصوص نهضت های آزادی بخش آن هم از منظر حقوق و قوانین بین المللی پرداختم.

بنابراین این کتاب از سه فصل تشکیل شده که در فصل اول به اثبات مسئله تروریسم و آزادی بخشی می پردازیم و در فصل دوم تحولات نهضت های آزادی بخش را زیر ذره بین حقوق بین الملل قرار داده و در فصل سوم تفکیک و عوامل تفکیک مابین تروریسم و نهضت های آزادی بخش را مورد بررسی قرار می دهیم.

www.ketab.ir